

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Bij de tekst(en) met vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 2 Bij de samenvatting is het de kandidaat niet toegestaan informatie-elementen in telegramstijl weer te geven. Voor een informatie-element dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend. Voor een informatie-element dat gedeeltelijk in telegramstijl is weergegeven, kan maximaal de helft van het aantal scorepunten worden toegekend.
- 3 Indien door de kandidaat tussen twee informatie-elementen een aantoonbaar onjuist (onlogisch) verband wordt gelegd, dient voor ten minste één van beide informatie-elementen geen score te worden toegekend.
- 4 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het antwoordmodel) niet meegeteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Test zonnebrandmiddelen

1 maximumscore 4

	juist	onjuist
Met een tube van 200 ml kan een gemiddelde volwassene zich een keer of acht van top tot teen insmeren.		x
Er zijn vier zonnebrandcrèmes waarvoor je tien euro per 100 ml moet betalen.	x	
Clarins zonnebrandcrème scoort onvoldoende (lager dan een 5,5) op 'bescherming' en er is parfum aan toegevoegd.	x	
Het testonderdeel 'bescherming' telt voor 75% mee in het testoordeel.		x
Beschermingsfactor 15 biedt een bescherming van 98% tegen uv B-straling.		x
Het woord 'waterproof' mag op het etiket staan als de zonnebrandcrème na 10 minuten in het water nog de helft van de oorspronkelijke bescherming biedt.		x
Er zijn drie zonnebrandcrèmes met een onvoldoende (lager dan een 5,5) als testoordeel.	x	
uv B-straling dringt dieper in de huid door.		x
De zonnebrandcrème van Hema heeft een hoger testoordeel voor 'bescherming' dan de beste koop.	x	

indien negen antwoorden juist	4
indien acht of zeven antwoorden juist	3
indien zes of vijf antwoorden juist	2
indien vier of drie antwoorden juist	1
indien minder dan drie antwoorden juist	0

Tekst 2 Het verdriet van Minoes

2 maximumscore 10

In een goede samenvatting komen de volgende elementen voor:

2.1 maximumscore 1

Hoogleraar duurzaamheid Pim Martens veranderde duurzaamheid in dierzaamheid, omdat hij in zijn werk meer bezig wilde zijn met menselijkheid (en minder met abstracte onderwerpen die ver van mensen afstaan).

2.2 maximumscore 1

Pim Martens wilde weten waarom huisdieren zo'n belangrijke rol spelen in het leven van mensen.

Opmerking

Ook goed: Pim Martens wilde weten waarom het samenleven van mensen en huisdieren zo belangrijk is geworden.

2.3 maximumscore 1

In het begin was die samenwerking waarschijnlijk puur functioneel, later werd het huisdier vooral voor gezelschap gehouden.

2.4 maximumscore 1

Jonge kinderen reageren positiever op dieren dan op speelgoed. / In alle culturen is te zien dat kinderen positiever reageren op dieren dan op speelgoed. / In alle culturen is te zien dat mensen vanwege de evolutie erop ingesteld zijn om alles wat leeft lief te hebben.

2.5 maximumscore 1

Het houden van een huisdier beïnvloedt (zelfs) onze gezondheid positief.

2.6 maximumscore 2

- honden die een epileptische aanval kunnen voorspellen
- honden die ouderen helpen actief te blijven
- honden die helpen om eenzaamheid te verdrijven
- honden die als 'read buddies' worden ingezet

indien drie voorbeelden genoemd	2
indien twee voorbeelden genoemd	1
indien minder dan twee voorbeelden genoemd	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2.7 maximumscore 1

Psycholoog Paul Ekman ontdekte dat gezichtsuitdrukkingen bij mensen bij bepaalde emoties (zoals angst en boosheid) door bijna iedereen herkend worden (onafhankelijk van leeftijd, taal of cultuur).

2.8 maximumscore 1

Het interpreteren van emoties van dieren is (veel) lastig(er).

Opmerking

Ook goed: bij dieren was blijdschap goed te herkennen, negatieve emoties als teleurstelling en verdriet werden door niemand herkend.

2.9 maximumscore 1

Het onderzoek naar duurzaamheid en dierzaamheid is een volwaardig onderzoeksgebied geworden.

Opmerking

De kandidaat mag in zijn samenvatting de informatie-elementen in een andere volgorde weergeven dan in bovenstaande opsomming, mits de samenhang tussen de informatie-elementen in overeenstemming blijft met die van de samen te vatten tekst.

2.10 Regeling met betrekking tot de woordgrensoverschrijding

Het woordenaantal wordt bepaald op basis van de volledige uitwerking van de kandidaat zonder de titel. Voor de eerste overschrijding met 10 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dient per 10 woorden steeds 1 scorepunt te worden afgetrokken tot een maximum van 10 scorepunten. De toepassing van de aftrekregeling kan overigens nooit leiden tot een score lager dan 0 bij deze opgave.

Schematisch

201-210: 0 scorepunten aftrek;

211-220: 1 scorepunt aftrek;

221-230: 2 scorepunten aftrek;

231-240: 3 scorepunten aftrek;

241-250: 4 scorepunten aftrek;

251-260: 5 scorepunten aftrek;

261-270: 6 scorepunten aftrek;

271-280: 7 scorepunten aftrek;

281-290: 8 scorepunten aftrek;

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

291-300: 9 scorepunten aftrek;
meer dan 300: 10 scorepunten aftrek.

NB In het programma Wolf vermeldt u de score van de kandidaat op elk van de negen afzonderlijke inhoudselementen bij de labels 2.1 tot en met 2.9. Bij label 2.10 voert u de aftrekpunten voor de woordgrensoverschrijding in als een positief getal.

Tekst 3 Wat deze nieuwe verkeersborden betekenen?

3 A

4 A

5 B

6 A

Tekst 4 Liften nieuwe stijl

7 C

8 B

9 B

10 maximumscore 1

Je belast het milieu minder.	x
Je bent minder reistijd kwijt.	x
Je deelt de kosten.	x
Je bent bij BlaBlaCar 100% zeker van een lift.	
Je hebt onderweg wat aanspraak.	x
Je kunt om beurten rijden.	
Je rijdt een mooiere route.	

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle rijen juist zijn ingevuld.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 B

12 D

13 C

14 B

15 D

16 B

17 C

Tekst 5 Niet gebeld is niet gesolliciteerd

---

18 A

19 B

20 A

21 A

22 D

23 B

24 D

25 B

26 A

27 D

Schrijfofdracht

28 maximumscore 13

Als de kandidaat de opdracht helemaal niet heeft uitgewerkt, geen scorepunten toekennen.

28.1 maximumscore 6

Aftrek inhoud

De score is 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- introductie van kandidaat 1
- aanleiding artikel 1
- beschrijving ervaring met bellen 1
- eis 1 goed telefoongesprek 1
- eis 2 goed telefoongesprek 1
- beschrijving van telefoongesprek waar kandidaat tevreden over is 1
- uitleg waarom kandidaat tevreden is over dat telefoongesprek 1
- mening over wel/niet invoeren bel-les op school 1
- toelichting bij mening 1
- idee over gebruik van de telefoon in de toekomst 1

28.2 maximumscore 5

Aftrek taalgebruik

De score is 5 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

- één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw) 1
- drie of vier formuleringsfouten 2
- vijf of meer formuleringsfouten 3
- één of twee spelfouten (fouten in de spelling van werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters) 1
- drie of vier spelfouten 2
- vijf of meer spelfouten 3
- twee of meer interpunctiefouten 1

Opmerking

Om taalgebruik te kunnen beoordelen, moet de uitwerking van de kandidaat een minimum aantal woorden bevatten. Als de uitwerking van de kandidaat uit minder dan 100 woorden bestaat, geen scorepunten voor taalgebruik toekennen. De titel telt niet mee voor het bepalen van het aantal woorden.

28.3 maximumscore 2**Aftrek presentatie/conventies**

De score is 2 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- passende titel 1
- vermelding voornaam en achternaam onder artikel 1
- alinea-indeling 1
- samenhang 1
- logische volgorde 1
- passend taalgebruik 1

Opmerking

Als de kandidaat gebruikmaakt van conventies die niet passen bij de tekstsoort 1 scorepunt aftrekken.

NB In het programma Wolf vermeldt u de scores van de kandidaat op elk van de drie afzonderlijke beoordelingscriteria.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de eerste tien kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 mei. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 24 mei kunt u nog tot en met 11 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar een artikel van Lauri ten Grotenhuis, Consumentengids, juli/augustus 2017
tekst 2	naar een artikel van Hidde Boersma, Elsevier, 28 mei 2016
tekst 3	naar een advertentie van Veilig Verkeer Nederland, Metro, 24 december 2015
tekst 4	naar een artikel van Ton Voermans (afbeelding van Fanny Versteegh), de Gelderlander, 19 juni 2015
tekst 5	naar een artikel van Jolan Douwes, de Volkskrant, 9 september 2015

Nederlands vmbo-KB

Centraal examen vmbo-KB

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo-KB,

Bij het centraal examen Nederlands vmbo-KB:

Op **pagina 6**, bij **vraag 1** moet de tweede uitspraak “Er zijn vier zonnebrandcrèmes waarvoor je tien euro per 100 ml moet betalen” als onjuist worden aangekruist.

De scoretoekenning bij deze vraag blijft ongewijzigd.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren Nederlands vmbo-KB.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter